

Ġ 5.3 IS-SAJD U L-AKKWAKULTURA

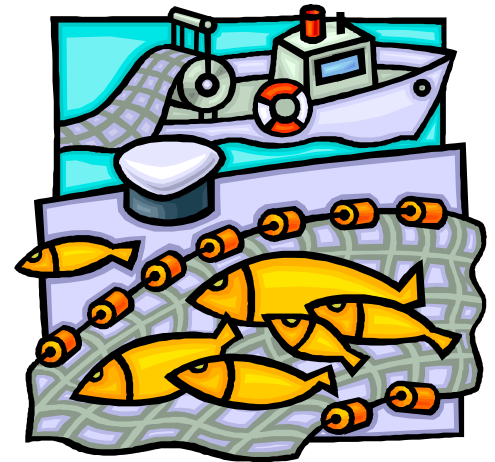

Ġ5.3.1

L-iżvilupp ta' din it-tema għandha tkun biss fuq linji generali. Din it-tema għandha tkun mgħallma mingħajr dettalji żejda dwar kif isir is-sajd għal-lampuki. B'mod generali t-tfal jitgħallmu l-aktar dwar il-metodi tar-rixa u tač-čimi. Rizorsi: Kitba, stampi, tpingijiet jew vidjows.

Riċerka ta' Etienne Vella - Għajnsielem

Malta hi mdawra bil-baħar Mediterran, għalhekk is-sajd minn dejjem kien importanti għall-Maltin. Hawn sajjeda *Full-time* (xogħolhom fuq is-sajd biss) imma hawn ħafna aktar sajjeda *Part-Time* (xogħolhom mhux biss fuq is-sajd).

A. Ix-xogħol tas-sajjed jibda fl-art

- ❖ Inaddaf, isewwi u jizbogħ id-dgħajsa tas-sajd kull stagun biex izommha dejjem fl-aqwa tagħha. B'hekk ma tkunx ta' periklu.
- ❖ Ineħħi dak kollu li jkun weħel gox-xbiek u fin-nases, wara kull sajd. Isewwi ukoll xi ħsara li tkun saret.
- ❖ Jipprepara l-għalf li juża waqt is-sajd.
- ❖ Joħroġ ibiegħ il-ħut li jkun qabad.

Tajjeb li ngħidu li qed jonqsu ħafna s-sajjieda *full-time*. **Fil-fatt hemm ħafna aktar sajjieda 'Part Time' milli 'Full Time'.**

Sajjieda 'Full-Time' huma dawk is-sajjieda li x-xogħol tagħhom propja huwa dak ta' sajjieda. Sajjieda 'Part-Time' huma dawk li jkollhom xogħol ieħor barra dak ta' sajjieda.

Hemm ħafna raġunijiet għaliex is-sajjieda Full Time qed jonqsu. Fost dawn insibu:

- ❖ fuq il-baħar hemm ħafna riskji fosthom maltemp li jiltaqgħu miegħu s-sajjieda.
- ❖ dan ix-xogħol huwa ta' tbatija kbira.
- ❖ granet sħaħ mifrud mill-familja.
- ❖ Wara granet sħaħ fuq il-baħar il-qabda tista' ma tkunx tajba għalhekk is-sajjieda ma jaqalgħux flus.
- ❖ Raġuni oħra hi li l-qbid tal-ħut qiegħed dejjem jonqos u għal din ir-raġuni qed jonqos il-profitt/qliegħ li jdaħħlu s-sajjieda,
- ❖ problema oħra hi li l-ingenji tal-baħar bħal GPS, Radar, Skandal jiswew ħafna flus u kif ukoll id-dgħajsa tal-baħar stess li trid ħafna flus biex iżżomha sew.

- ❖ Problema oħra li jsibu wiċċhom magħha s-sajjieda Maltin hija l-kompetizzjoni ma' sajjieda barranin bħall-Frañċiżi, Taljani li huma atrezzati ħafna aktar mis-sajjieda tagħna. Perezempju s-sajd għat-tonn isir bix-xibka

mis-sajjieda Taljani u Franciżi, iżda l-Maltin jistadu għalih bil-Knaz. (plural ta' Konz). Għalhekk it-Taljani u l-Franciżi jaqbd u hafna aktar ħut mis-sajjieda Maltin.

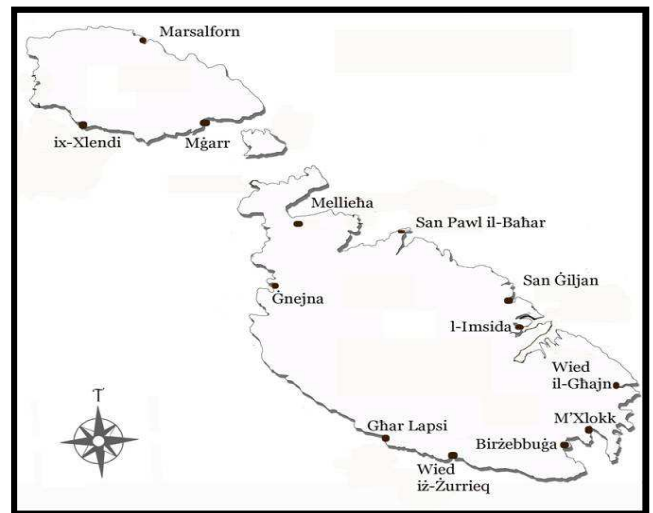
B. L-Irħula tas-Sajd

L-irħula ewlenin tas-sajd f'Malta huma:

- ❖ Marsaxlokk
- ❖ San Pawl il-Baħar
- ❖ Iż-Żurrieq

L-irħula ewlenin tas-sajd f'Għawdex huma:

- ❖ L-Imgarr
- ❖ Marsalforn

Ċ. Il-Ħut

Il-ħut prinċipali li jinqabad f'pajjiżna huwa:

lampuki	tonn	pixxispad
vopi	ċerna	kavalli

Il-ħut li jinqabad jittieħed il-pixkerija. Bħalissa (2015) l-pixkerija tinsab il-Belt Valletta imma hemm pjanijiet biex tittieħed lejn il-Marsa. Mill-pixkerija l-ħut jittieħed biex jinbiegħ fil-ħwienet tal-ħut, ristoranti u lukandi.

Il-baħar madwar il-gzejjer Maltin jigi maqsum f'diversi partijiet. Kull sajjied imur jistad fir-rimja tiegħu.

D.Ingenji tas-Sajd

Ingenji tal-baħar użati minn sajjieda Maltin huma:

Il-Luzzu

Luzzu fil-bajja ta' Marsaxlokk.

Innota kif fuq quddiem u fuq wara, il-luzzu ġej għall-ponta

Il-Kajjik

Il-kajjikk qisu luzzu, imma nnota kif fuq wara, il-kajjikk huwa ċatt.

L-Iskuna

L-Iskuna hija dgħajsa kbira armata iktar għas-sajd fit-tul; tiflaħ aktar għall-maltemp. Għalhekk meta s-sajjieda joħorgu għat-tul, jużaw lilha.

